

ONDERWIJS

Methodologie

JULI 2025

INHOUDSTAFEL

1.	Schoolbevolking	4
1.1.	Recht op onderwijs en leerplicht	4
1.2.	Synthese	5
1.3.	Kleuter-, lager- en secundair onderwijs	5
1.3.1.	<i>Telling van de schoolpopulaties</i>	5
1.3.2.	<i>Datum van de telling</i>	5
1.3.3.	<i>Het basisonderwijs</i>	5
1.3.4.	<i>Het secundair onderwijs</i>	6
1.4.	Hoger en universitair onderwijs	7
1.4.1.	<i>Telling van de schoolpopulaties</i>	7
1.4.2.	<i>Datum van de telling</i>	8
1.4.3.	<i>Hoger Beroepsonderwijs "Verpleegkunde" (Vlaamse Gemeenschap)</i>	8
1.4.4.	<i>Hoger onderwijs</i>	8
1.5.	Volwassenenonderwijs	11
1.6.	Onderwijs dat niet door de gemeenschappen wordt gesubsidieerd en georganiseerd	11
	Bijlagen	14
	Bijlage 1	14
	<i>Diagram van de organisatie van het Franstalig en Nederlandstalig hoger onderwijs</i>	14
	Bijlage 2	15
	<i>Link tussen de Nederlandstalige en Franstalige studiedomeinen</i>	15
2.	Onderwijsinstellingen	16
3.	Herkomst-bestemming van de leerlingen	18
4.	Schoolloopbaan	20
4.1.	Voorstelling van de gegevensbronnen	20
4.1.1.	<i>Enquête naar de arbeidskrachten (EAK)</i>	20
4.1.2.	<i>Databanken over diploma's</i>	20
4.1.3.	<i>Databanken over het aantal leerlingen (schoolbevolking)</i>	20
4.1.4.	<i>Databanken over problematische afwezigheid</i>	21
4.2.	Diploma's en getuigschriften	22
4.2.1.	<i>Onderwijsniveau van de bevolking</i>	22
4.2.2.	<i>Studiegetuigschriften van het verplichte onderwijs</i>	23

4.3.	Schoolloopbaan	25
4.3.1.	Zittenblijven.....	25
4.3.2.	Schoolachterstand	26
4.3.3.	Schoolverzuim	26
5.	Onderwijspersoneel	29
5.1.	Geïntervieweerde gegevens	29
5.2.	Soort personeel en terbeschikkingstelling.....	29
5.3.	Kenmerken van het onderwijzend personeel (Tabellen 6.5.2.1 tot 6.5.2.15).....	30

COLOFON

Auteur

perspective.brussels
 Naamsestraat 59 – 1000 Brussel

Datum realisatie

juli 2025

Contact

BISA – bisa@perspective.brussels

1. SCHOOLBEVOLKING

1.1. RECHT OP ONDERWIJS EN LEERPlicht

Het recht op onderwijs is een fundamenteel recht. Het is opgenomen in artikel 24 van de Grondwet.

De meeste kinderen lopen school vanaf 2,5 jaar. De school is echter pas verplicht vanaf 5 jaar. De leerplicht begint met het schooljaar dat begint in het kalenderjaar waarin het kind de leeftijd van 5 jaar bereikt en eindigt aan het einde van het schooljaar in het kalenderjaar waarin het de leeftijd van 18 jaar bereikt.

De leerplicht geldt zowel voor Belgen als voor niet-Belgen die op het Belgisch grondgebied verblijven. De leerplicht bestaat uit maximaal zeven jaar lager onderwijs en minstens de eerste twee jaar van het secundair onderwijs. Ze is voltijds tot de leeftijd van 15 jaar en eindigt wanneer de student 16 jaar is. Vanaf 16 jaar is er een deeltijdse leerplicht.

De leerplicht is niet beperkt tot het bezoeken van een door de Gemeenschappen ingerichte en/of gesubsidieerde schoolinstelling.

Geacht worden aan de leerplicht te voldoen de minderjarige leerlingen die ingeschreven zijn in een schoolinstelling:

1. Ingericht en/of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap of de Duitstalige Gemeenschap;
2. Waarvan het onderwijs tot het behalen van een bekwaamheidsbewijs kan leiden dat gelijkwaardig kan worden verklaard bij wijze van algemene bepaling met toepassing van de wet van 19 maart 1971 betreffende de gelijkwaardigheid van de buitenlandse diploma's en studiegetuigschriften;
3. Waarvan het onderwijs tot het behalen van een diploma of een getuigschrift bekomen onder een buitenlands stelsel kan leiden en waarvan het onderwijs erkend is door de Regering, op aanvraag van de inrichting of de personen die verantwoordelijk is/zijn voor de minderjarige leerling onderworpen aan de leerplicht, dat het mogelijk maakt om aan de leerplicht te voldoen;
4. Gelegen op het grondgebied van een aan België grenzende staat en waarvan het onderwijs kan leiden tot het behalen van een door de Regering van die staat erkend diploma of studiegetuigschrift. Het gaat om scholen die gelegen zijn in Duitsland, Frankrijk, het Groothertogdom Luxemburg of Nederland.

Aan de leerplicht kan ook worden voldaan door thuisonderwijs. Thuisonderwijs wordt verstrekt aan leerplichtige minderjarigen die niet zijn ingeschreven in een schoolinstelling die aan de bovengenoemde criteria voldoet. Minderjarigen krijgen thuis onderwijs (individueel thuisonderwijs) of in een privéstructuur voor collectief onderwijs (collectief thuisonderwijs, of 'privéscholen').

In tegenstelling tot privéscholen worden schoolinstellingen die voldoen aan de punten 2 en 3 door de Gemeenschappen erkend en gewoonlijk "internationale scholen" genoemd.

1.2. SYNTHESE

Tabellen 6.1.1.X zijn tabellen die de informatie uit tabellen 6.1.2.X en 6.1.3.X samenvatten.

1.3. KLEUTER-, LAGER- EN SECUNDAIR ONDERWIJS

1.3.1. Telling van de schoolpopulaties

De cijfers in de tabellenreeks 6.1.2.X hebben betrekking op het aantal regelmatig ingeschreven leerlingen in een onderwijsinrichting georganiseerd of gesubsidieerd door de Gemeenschappen (Franse, Vlaamse). Voor alle onderwijsniveaus zijn de cijfers ingedeeld volgens de gemeenschap (Franse, Vlaamse) waartoe de school behoort en **volgens de plaats van de hoofdzetel** van de onderwijsinstelling¹.

Voor het lager en secundair (gewoon en buitengewoon) onderwijs in Franse Gemeenschap wordt de schoolbevolking geteld op basis van alle onderwijsinstellingen die voltijds Franstalig onderwijs verstrekken dat erkend is door de federatie. De telling beperkt zich dus niet tot de door de federatie georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinrichtingen, maar omvat ook de Franstalige afdelingen van niet-gesubsidieerde privéscholen waarvan de getuigschriften door de federatie erkend worden.

De leerlingen van de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten zijn opgenomen in de cijfers van het Nederlandstalig onderwijs.

De leerlingen van het buitengewoon onderwijs zijn inbegrepen in het leerlingenaantal van het kleuter-, lager- en secundair onderwijs. Dit onderwijs is gericht op kinderen en jongeren van wie de ontwikkeling wegens een handicap en/of leer- of opvoedingsmoeilijkheden belemmerd wordt. De leerlingen van type 5 (langdurig zieke of herstellende kinderen) zijn niet opgenomen in de cijfers van het buitengewoon onderwijs om een dubbele telling te vermijden.

De tabellen 6.1.2.X houden geen rekening met de leerlingen die huisonderwijs volgen (behalve voor tabel 6.1.5.1).

1.3.2. Datum van de telling

Voor de Vlaamse Gemeenschap:

- > Basis- en secundair onderwijs: 1 februari van het lopende schooljaar;

Voor de Franse Gemeenschap:

- > basis- en secundair onderwijs: 15 januari sinds het schooljaar 2004-2005 (daarvoor: 1 oktober).

1.3.3. Het basisonderwijs

Het basisonderwijs omvat zowel het kleuteronderwijs als het lager onderwijs. Het kleuteronderwijs is bedoeld voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar. Het kleuteronderwijs is niet verplicht voor 5 jaar, maar wordt door bijna alle kinderen gevolgd. Het lager onderwijs is bedoeld voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Het basisonderwijs bestaat in twee vormen: het gewoon onderwijs en het bijzonder onderwijs. "Het bijzonder

¹ Dit begrip 'hoofdzetel' is belangrijk, aangezien bepaalde instellingen meerdere vestigingen hebben, die soms over verscheidene gemeenten zijn verspreid. De gemeente waar de zetel van de instelling is gevestigd, wordt in beschouwing genomen voor het opstellen van de statistieken over de schoolpopulaties.

onderwijs laat toe tegemoet te komen aan de specifieke educatieve behoeften van leerlingen in moeilijkheden en beoogt hun persoonlijke ontwikkeling evenals hun maatschappelijke en/of professionele integratie” (*vrije vertaling*; www.enseignement.be, geraadpleegd op 25/04/2023).

1.3.4. Het secundair onderwijs

Net als in het basisonderwijs vind je ook in het secundair onderwijs de opsplitsing tussen gewoon en bijzonder onderwijs. Het gewone secundair onderwijs is voltijds onderwijs. Vanaf de leeftijd van 15 jaar echter genieten leerlingen de mogelijkheid om deeltijds secundair onderwijs te volgen. Dit onderwijs wordt “enseignement en alternance” (Franse Gemeenschap) en “deeltijds beroepssecundair onderwijs” (Vlaamse Gemeenschap) genoemd. Het bestaat uit een afwisseling van lessen en beroepspraktijk in een onderneming.

Het gewone secundair onderwijs is onderverdeeld in 3 graden die elk twee jaar tellen. De eerste graad is een gemeenschappelijke graad voor alle leerlingen. Leerlingen die hun attest niet hebben behaald op het einde van het lager onderwijs, volgen een verschillende eerste graad die hun de kans biedt hun attest van het lager onderwijs te behalen; daarna kunnen ze hun secundaire studies op normale wijze voortzetten. Vanaf de 2de graad biedt het voltijds secundair onderwijs 4 onderwijsvormen aan: algemeen, technisch, beroeps- en kunstonderwijs. In de Franse Gemeenschap kan het technisch en kunst onderwijs de vorm aannemen van overgangs- of kwalificatieonderwijs. De derde graad tot slot is gespreid over twee of drie jaar naargelang er al dan niet een 7de overgangsjaar (naar het hoger onderwijs) of kwalificatiejaar wordt ingericht.

Deze 4 onderwijsvormen bieden studierichtingen (Vlaamse Gemeenschap) of “sections” (Franse Gemeenschap) aan die meer specifiek voorbereiden op hoger onderwijs of op een intrede op de arbeidsmarkt, maar met de mogelijkheid om achteraf het omgekeerde te doen of een gemengd systeem te volgen.

Dit vertaalt zich in een complexe praktische organisatie van het secundair onderwijs, die verschilt tussen de gemeenschappen en regelmatig verandert. Gedetailleerde uitleg is terug te vinden op de websites van de gemeenschappen:

- > Vlaamse Gemeenschap: <http://onderwijs.vlaanderen.be/het-voltijds-gewoon-secundair-onderwijs>
- > Franse Gemeenschap: <http://www.enseignement.be/index.php?page=0&navi=45>

1.4. HOGER EN UNIVERSITAIR ONDERWIJS

1.4.1. Telling van de schoolpopulaties

Het is de verantwoordelijkheid van elke Gemeenschap om het hoger onderwijs te organiseren en de erkenning van de onderwijsinstellingen en hun programma's bij decreet te regelen.

Wat het Franstalig hoger onderwijs en zijn opleidingsaanbod betreft, heeft de Franse Gemeenschap bij decreet een exhaustieve lijst opgesteld van de instellingen voor hoger onderwijs die erkende opleidingen mogen organiseren ('landschapsdecreet' van 7 november 2013, art. 10 tot 13). Bijgevolg hebben alleen deze instellingen het recht om academische titels en graden te verlenen ter afsluiting van door de Franse Gemeenschap erkende studies in het Franstalig hoger onderwijs.

In het Nederlandstalig hoger onderwijs zijn er twee soorten erkende instellingen:

- > Officieel geregistreerde instellingen zoals universiteiten en hogescholen: deze worden bij decreet vastgesteld
- > Andere geregistreerde instellingen

Deze instellingen zijn als enige gerechtigd om academische titels en graden te verlenen voor Nederlandstalige studies in het hoger onderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap zijn erkend. In de tabellen 6.1.3.X wordt alleen rekening gehouden met de cijfers van de bij decreet vastgestelde (officieel geregistreerde) instellingen.

De cijfers in de tabellen 6.1.3.X hebben soms betrekking op het aantal studenten, soms op het aantal inschrijvingen. Een student kan meer dan een inschrijving in het hoger onderwijs hebben. Het aantal inschrijvingen is dus niet gelijk aan het aantal studenten.

Voor de Vlaamse Gemeenschap worden zowel studenten als inschrijvingen slechts in aanmerking genomen indien de inschrijving voor een basisopleiding aan een Nederlandstalige instelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met een diplomacontract, op het einde van het schooljaar nog actief is. Statistieken over de studenten worden verkregen van de Databank Hoger Onderwijs, terwijl inschrijvingsstatistieken worden verzameld via de Dataloep Hoger Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, een open datasysteem dat rechtstreeks gekoppeld is aan de Databank.

Voor de Franse Gemeenschap wordt het aantal studenten en inschrijvingen in de “Hautes Écoles” en “Écoles supérieures des Arts” op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemeten op 15 maart van het lopende academiejaar. Cijfers op basis van studentenaantallen en gedetailleerde inschrijvingsgegevens zijn beschikbaar bij de ARES2. Het hoger onderwijs voor sociale promotie is niet opgenomen in de cijfers voor het hoger onderwijs; dit wordt gedetailleerd in de tabellen 6.1.5.X over het volwassenenonderwijs.

De aan het BISA aangeleverde gegevens over het universitair onderwijs zijn afkomstig van de Universitaire Stichting (behalve de gegevens over de Brusselse campussen van de Katholieke Universiteit Leuven, die worden verkregen via de Dataloep3 Hoger Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap). De Universitaire Stichting verricht uitgebreid methodologisch werk om de vergelijkbaarheid van de gegevens tussen de gemeenschappen en in de tijd te waarborgen. Daarom

---

² Académie de Recherche en d'Enseignement Supérieur

³ Dataloep: aan de slag met cijfers over onderwijs (vlaanderen.be)

duurt het enkele jaren voordat de geconsolideerde gegevens worden gepubliceerd. Een gedetailleerde methodologie is beschikbaar op de website van de Universitaire Stichting (zie de link aan het einde van het document).

Het laatst beschikbare jaar bij de Universitaire Stichting is het schooljaar 2019-2020. Om een zo recent mogelijk beeld te geven van het universitair onderwijs in het Brusselse Gewest, vullen voorlopige gegevens, verkregen uit de gendergelijkheidsrapporten van de Waalse universiteiten, via de Dataloep Hoger Onderwijs voor de Nederlandstalige universiteiten en via rechtstreeks contact met de tweetalige universiteiten, de gegevens voor de laatste academiejaren aan. Deze voorlopige gegevens zullen worden vervangen door de geconsolideerde gegevens van de Universitaire Stichting zodra deze beschikbaar zijn.

Het bijzondere geval van het Hoger Beroepsonderwijs voor verpleegkundig onderwijs wordt in punt 4.C nader toegelicht.

1.4.2. Datum van de telling

Voor de Vlaamse Gemeenschap:

- > HBO5 “Verpleegkunde”: 1 februari van het lopende schooljaar;
- > Hoger onderwijs: 30 september na het eind van het academiejaar, bijvoorbeeld voor 2012-2013 omvat de telling alle studenten die nog ingeschreven zijn op 30 september 2013. De studenten die voor die datum uitgeschreven zijn, worden niet in de tabellen opgenomen. Dit systeem is van toepassing sinds het academiejaar 2008-2009 (daarvoor gebeurde de telling op 1 februari).

Voor de Franse Gemeenschap:

- > hoger onderwijs: 15 maart.

1.4.3. Hoger Beroepsonderwijs “Verpleegkunde” (Vlaamse Gemeenschap)

Vanaf het jaar 2009-2010 heeft de Vlaamse Gemeenschap het niveau Hoger Beroepsonderwijs ingevoerd voor verpleegkundige studies. Aangezien het studieniveau tussen het secundair en een professionele bachelor ligt, worden de gegevens voortaan gescheiden van die van het secundair onderwijs. Die drie jaar durende opleiding wordt evenwel door secundaire scholen verstrekt. De gemeten populatie is het aantal studenten op 1 februari.

In de Franse Gemeenschap worden de statistieken betreffende dit onderwijstype ingevoegd in het secundair onderwijs (4de bijkomende graad van het beroepsonderwijs, afdeling “verpleegkunde”).

1.4.4. Hoger onderwijs

Het hoger onderwijs omvat het hoger niet-universitair en het universitair onderwijs. Het is niet verplicht. Een diagram van de organisatie van het hoger onderwijs is beschikbaar in de bijlage 1.

Sinds 2004 heeft het heel wat wijzigingen ondergaan door de Europese hervorming onder de naam “Bolognaproces”. Sinds de Bolognahervorming worden de studies in drie cycli ingedeeld. De eerste cyclus duurt drie jaar en wordt afgerond met een bachelorsdiploma. De student kan zijn opleiding voortzetten door studies uit de tweede cyclus en de graad verwerven van master (in één of twee jaar), arts (vier jaar minimum) of dierenarts (drie jaar minimum). De derde cyclus is het doctoraat en heeft enkel betrekking op het universitair onderwijs.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zien we voor het eerst inschrijvingen in de graduaatsopleidingen in het Nederlandstalige hoger onderwijs. Op het vlak van niveau situeert de graduaatsopleiding zich tussen het secundair onderwijs (ISCED niveau 4) en een bacheloropleiding (ISCED niveau 6). Het graduaatsdiploma wordt normaal behaald in twee jaar tijd.

Hoger niet-universitair onderwijs

De studentenbevolking van het hoger niet-universitair onderwijs wordt nu eens voorgesteld in aantal studenten en dan weer in aantal inschrijvingen. De gedetailleerde statistieken, die rekening houden met de verschillende studiegebieden of domeinen, hanteren de inschrijvingen als eenheid, terwijl de andere statistieken uitgedrukt worden in het aantal studenten.

In het academiejaar 2013-2014 is het hoger onderwijs in Vlaanderen grondig hervormd. Alleen de universiteiten bieden nog academische opleidingen aan. De hogescholen hebben hun academische bachelor- en masteropleidingen overgedragen aan (of geïntegreerd in) de universiteiten. Na deze integratie bieden de hogescholen nog verder hun professionele opleidingen aan en binnen het kader van een "School of Arts" ook nog academische kunstopleidingen (in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst, en Muziek en podiumkunsten). Een School of Arts is een afzonderlijke structuur binnen een hogeschool of over verschillende hogescholen heen met een grote mate van autonomie. De universiteiten zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de Schools of Arts. De Hogere Zeevaartschool blijft binnen het studiegebied Nautische wetenschappen ook nog zowel professionele als academische opleidingen aanbieden.

Deze integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten is het gevolg van een beslissing van het Vlaams Parlement en zorgt ervoor dat de student de best mogelijke garantie krijgt om daadwerkelijk in contact te komen met wetenschappelijk onderzoek. Bovendien wordt de internationale (h)erkenning van deze academische bachelor- en mastergraden beter gegarandeerd.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zien we voor het eerst inschrijvingen in de graduaatsopleidingen. Deze opleidingen kwamen over van de centra voor volwassenenonderwijs naar de hogescholen. Ze vormen zo, naast de professionele en academische bacheloropleidingen, de derde toegangspoort tot het hoger onderwijs. Graduaatsopleidingen behoren tot het hoger beroepsonderwijs (HBO5). Vanaf september 2019 spreekt men over graduaatsopleidingen* in plaats van over HBO5-opleidingen. Voordien konden deze opleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs gevolgd worden. Een uitzondering hierop is de hbo5-opleiding verpleegkunde (hbo5) die nog steeds georganiseerd zal worden door de secundaire scholen en dezelfde naam behoudt. Naast de graduaatsopleidingen bieden de hogescholen ook nog de HBO5-opleidingen in afbouw aan voor studenten die deze opleiding al eerder gestart waren aan een centrum voor volwassenenonderwijs.

Ook de specifieke lerarenopleiding van het volwassenenonderwijs werd overgedragen naar het hoger onderwijs vanaf 2019-2020. De specifieke lerarenopleiding van het volwassenenonderwijs wordt enkel nog in afbouw aangeboden in het hoger onderwijs voor studenten die deze opleiding al eerder gestart waren aan een centrum voor volwassenenonderwijs.

In de **Franse Gemeenschap** wordt het aantal studenten van en inschrijvingen aan de hogescholen en de instellingen van hoger onderwijs voor kunstonderwijs (écoles supérieures des arts) op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemeten op 15 maart van het lopende schooljaar. De cijfers op basis van het aantal studenten en het aantal inschrijvingen zijn beschikbaar bij ARES⁴. In

⁴ Académie de Recherche en Enseignement Supérieur

tegenstelling met het systeem in het Nederlandstalig onderwijs mogen de Franstalige hogescholen academische bachelor- en masterdiploma's uitreiken.

In de Franse Gemeenschap waren de Hogere Instituten voor Architectuur tot in 2010 ondergebracht in het hoger niet-universitair onderwijs. Sinds het schooljaar 2010-2011 maken ze deel uit van het universitair onderwijs.

Universitair onderwijs

Tabel 6.1.3.5 wordt aangevuld met gegevens van de Universitaire Stichting tot 2019-2020 en met gegevens van de Franstalige en tweetalige universiteiten en de Vlaamse Gemeenschap voor recentere jaren (zie punt 4.A).

De tabellen 6.1.3.6 en 6.1.3.7 worden pas ingevuld wanneer de gegevens van de Universitaire Stichting beschikbaar zijn (definitieve cijfers).

De definitieve cijfers (i.e. tot in 2019-2020) stemmen overeen met de hoofdinschrijvingen in de instellingen (Vlaamse, Franstalige en tweetalige universiteiten) op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De cijfers worden opgesplitst volgens geslacht en herkomst van de studenten alsook volgens geslacht en studiedomein. Het studiedomein wordt vastgesteld volgens de typologie van de Universitair Stichting.

De studenten die niet regelmatig in een studieprogramma zijn ingeschreven (zoals vrije inschrijvingen voor navorsers en afzonderlijke vakken, evenals de categorie van deelnemers aan lessenreeksen in het kader van permanente vorming) zijn niet in de cijfers opgenomen. De studenten in alle hogere opleidingen worden meegeteld (academische 1ste en 2de cyclus, aanvullende, specialisatie, aggregatie, navorsers, doctoraatsopleidingen en doctoraten).

Bij het opstellen van de cijfers in tijdsperspectief, werd vastgesteld dat in vorige overzichten voor de academiejaren 1989-90 tot 1991-92 de hoofdinschrijvingen werden vermeld; van 1992-93 tot 1995-96 daarentegen werden alle inschrijvingen (dus inclusief bijkomende inschrijvingen) opgenomen. Vanaf 1995-96 werden de hoofdinschrijvingen van de studenten geteld. Voor 1990-91 werden in de gepubliceerde algemene totalen de tweetalige universitaire instellingen niet meegeteld.

De totalen voor de "Belgische Franstalige universiteiten en afdelingen" en "Belgische Nederlandstalige universiteiten en afdelingen" omvatten de gegevens van de gemeenschappen samen met die van de Koninklijke Militaire School en de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid.

In 2013 werd de HUB-KUBrussel (Hogeschool-Universiteit Brussel – Katholieke Universiteit Brussel) opgenomen in de Katholieke Universiteit Leuven en zag de Campus Brussel het licht. De Campus Brussel bestaat uit drie faculteiten: de faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, de faculteit Letteren en de faculteit Rechtsgeleerdheid. Die faculteiten zijn ontstaan uit enerzijds de integratie van de academische opleidingen van de K.U.B. in de K.U.Leuven en anderzijds de integratie van de academische opleidingen van de hogescholen van de HUB in de universitaire opleidingen. Het aldus gecreëerde uitgebreide aanbod universitaire opleidingen verklaart het grote verschil in het aantal studenten aan de K.U.B in 2012-2013 en het aantal studenten aan de K.U.L. Campus Brussel. De cijfers van de opleidingen aan de hogescholen werden vroeger immers opgenomen in de berekening van het niet-universitair hoger onderwijs, terwijl ze vanaf 2013-2014 worden meegeteld in de berekening van het universitair hoger onderwijs. Nog steeds in 2013 heeft de KU Leuven de universitaire opleidingen van de LUCA School of Arts in Brussel geïntegreerd, waardoor Campus LUCA ontstond.

1.5. VOLWASSENENONDERWIJS

Het volwassenenonderwijs sluit aan bij de dynamiek van het levenslang leren.

Het *volwassenenonderwijs van de Franse gemeenschap* (vroeger onderwijs voor sociale promotie) organiseert voor volwassenen opleidingen op het niveau van het lager secundair, het hoger secundair, het niet-universitair onderwijs van het korte type en het niet-universitair onderwijs van het lange type. Na afloop van een opleiding worden erkende titels (getuigschriften en diploma's) uitgereikt. Het *volwassenenonderwijs van de Franse gemeenschap* wordt ingericht bij decreet van 16 april 1991 en heeft twee doelstellingen:

- > Bijdragen aan de individuele ontplooiing door een betere professionele, sociale, schoolse en culturele inschakeling te bevorderen;
- > Tegemoetkomen aan de vraag om opleidingen te organiseren vanwege de ondernemingen, de besturen, het onderwijs en – algemeen – van de sociaaleconomische en culturele milieus.

Het *volwassenenonderwijs van de Franse gemeenschap* wordt ingericht in modules die los van elkaar kunnen worden gevolgd, waardoor het nog moeilijker is om het aantal individuen te tellen. Tot slot staat het *volwassenenonderwijs van de Franse gemeenschap* ook open voor personen die niet langer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht (i.e. vanaf 16 jaar of zelfs 15 jaar onder bepaalde voorwaarden).

Het *volwassenenonderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* organiseert voor volwassenen basisopleidingen (niveau lager onderwijs tot en met 1ste graad van het secundair onderwijs), opleidingen van secundair niveau, beroepsopleidingen en specifieke opleidingen tot leerkrachten. De basisopleidingen worden gegeven in specifieke centra (centra voor basiseducatie) en zijn toegankelijk vanaf 18 jaar. De andere opleidingen worden gegeven aan centra voor volwassenenonderwijs en zijn toegankelijk vanaf 16 jaar (15 onder bepaalde voorwaarden).

Volwassenen genieten ook de mogelijkheid om les te volgen in het hoger universitair en niet-universitair onderwijs en in het kunstonderwijs met beperkte uurroosters (zoals de academies); daarnaast bestaan er heel wat opleidingen buiten het kader van het onderwijs, die meer bepaald worden ingericht door de Forem, de VDAB ...

1.6. ONDERWIJS DAT NIET DOOR DE GEMEENSCHAPPEN WORDT GESUBSIDIEERD EN GEORGANISEERD

In de tabellen 6.1.5.X zijn de leerlingen opgenomen die niet door de Gemeenschappen zijn georganiseerd en/of geen gesubsidieerd onderwijs volgen.

Tabel 6.1.5.1 heeft betrekking op kinderen die thuisonderwijs krijgen. De definitie van thuisonderwijs staat in het eerste deel van het document over het recht op onderwijs en de leerplicht. Er zijn twee categorieën van thuisonderwijs:

- > Individueel onderwijs, waarbij kinderen thuis onderwijs krijgen;
- > Collectief onderwijs, waarbij kinderen naar een particuliere onderwijsinstelling gaan die niet door de Gemeenschappen wordt erkend.

Tabel 6.1.5.2 heeft betrekking op leerlingen⁵ in internationale scholen, d.w.z. scholen die niet door de Gemeenschappen worden georganiseerd of gesubsidieerd, maar waarvan het onderwijs door de Gemeenschappen wordt erkend. De internationale instellingen waarmee rekening gehouden wordt bevinden zich allemaal in het Brussels Gewest. De Europese scholen vallen in deze categorie. In de rubriek 'Andere internationale scholen' zijn de volgende scholen opgenomen:

	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
British Junior Academy of Brussels	X	X	X	X	X	X	X
Agnès School	X	X	X	X	X	X	X
BEPS International School (Bruxelles)	X	X	X	X	X	X	X
Japanese School of Brussels	X	X	X	X	X	X	X
Lycée français Jean Monnet	X	X	X	X	X	X	
École Primaire Grecque de BXL	X	X	X	X	X	X	X
École Hellénique de Bruxelles (École secondaire)	X	X	X	X	X	X	X
International School of Brussels	X	X	X	X	X	X	X
BICS - Brussels International Catholic School	X	X	X	X	X	X	X
École Montgomery		X	X	X	X	X	X
Bogaerts International School			X	X	X	X	X
Lycée Molière				X	X		
BISB "The British International School of Brussels"						X	X

De door de "Service du droit à l'instruction" van de Franse Gemeenschap verstrekte gegevens zijn om redenen van vertrouwelijkheid niet uitgesplitst naar instelling.

Onderwijs dat in de Europese scholen wordt gegeven

Tabel 6.1.5.3 toont het aantal leerlingen per onderwijsniveau (kleuterschool, lagere school, middelbare school) dat onderwijs volgt aan de Europese scholen. De studiestructuur van de Europese scholen verschilt van die van de scholen van de Vlaamse Gemeenschap of de Franse Gemeenschap. In de Europese scholen omvat de kleutercyclus twee jaar onderwijs, de lagere cyclus vijf jaar en de middelbare cyclus zeven jaar.

De kleuterschool verwelkomt kinderen vanaf vier jaar. Om te worden toegelaten tot de eerste klas van de basisschool moeten de kinderen zes jaar zijn in het kalenderjaar waarin het schooljaar begint. In principe gaan leerlingen naar de middelbare school als ze elf jaar zijn en nadat ze met succes de volledige

⁵ Alleen leerplichtige leerlingen voor de "andere internationale scholen", ongeacht waar ze wonen.

cyclus van het basisonderwijs op een Europese school hebben doorlopen. Als een kind zijn basisonderwijs afmaakt op een andere school (bv. VG, FWB), komt het direct in het 2e middelbaar op de Europese school terecht. De voltooiing van de volledige cyclus van het secundair onderwijs leidt tot een baccalaureaat.

Meer informatie is beschikbaar op: <http://www.eursec.eu/>

Referenties

- > Conseil des Recteurs des institutions universitaires francophones (CRef). *Statistiques*. Online: www.cref.be/Statistiques.htm
- > Entreprise publique des Technologies nouvelles de l'Information et de la Communication (ETNIC). *Les statistiques de l'enseignement*. Online: www.etnic.be/index.php?id=statistiques
- > Fondation Universitaire. *Rapport annuel des statistiques universitaires*. Online: http://fondationuniversitaire.be/fr/sc_stat.php
- > Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Le portail de l'enseignement en Communauté française*. Online: <http://enseignement.be/>
- > Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Les indicateurs de l'enseignement. Publications annuelles*. Online: http://enseignement.be/index.php?page=0&navi=2264&rank_navi=2264
- > Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties*. Online: www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken
- > Vlaamse Gemeenschapscommissie. *Over het Brussels Nederlandstalig onderwijs*. Online: www.vgc.be/Onderwijs/Onderwijsbeleid+van+de+VGC/Over+het+Brussels+Nederlandstalig+onderwijs/cijfers.htm

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Diagram van de organisatie van het Franstalig en Nederlandstalig hoger onderwijs

		Hoger beroepsonderwijs	Korte type hoger onderwijs	Lange type hoger onderwijs	Universitair onderwijs
Type instellingen	Nederlandstalig hoger onderwijs	Hogeschool	Hogeschool		
			School of arts	School of arts	Universiteit
	Franstalig hoger onderwijs		Hogeschool	Hogeschool	
			Hogeschool of arts	Hogeschool of arts	Universiteit
Internationale standaardclassificatie van onderwijs	ISCED 5	Graduaatopleiding			
	ISCED 6		Professioneel gerichte bachelor		
			Bachelor na bachelor / Gespecialiseerde bachelor		
				Academisch gerichte bachelor	Academisch gerichte bachelor
	ISCED 7			Master	Master
				Master na master / Gespecialiseerde master	Master na master / Gespecialiseerde master
	ISCED 8				Doctoraat

BIJLAGE 2

Link tussen de Nederlandstalige en Franstalige studiedomeinen

Nederlandstalige studiedomeinen	Franstalige studiedomeinen
Architectuur	Architectuur
Audiovisuele en beeldende kunst	Kunst en toegepaste kunst
Gezondheidszorg	Paramedicus
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Economie
Industriële wetenschappen en technologie	Techniek
Muziek en dramatische kunst	Kunst en toegepaste kunst
Muziek en podiumkunsten	Kunst en toegepaste kunst
Onderwijs	Pedagogie
Sociaal-agogisch werk	Sociaal
Toegepaste taalkunde	Vertaling interpretatie

2. ONDERWIJSINSTELLINGEN

De tabellen uit de reeks 6.2 tonen het aantal onderwijsinstellingen die kleuter-, lager, secundair of volwassenenonderwijs verstrekken dat georganiseerd of betoelaagd wordt door de Franse en Vlaamse Gemeenschap. De privéscholen worden niet meegerekend. Een specifieke tabel bevat de instellingen die verbonden zijn met de Europese scholen.

De uitdrukking “onderwijsinstelling” staat synoniem voor “school”. het gaat om een onderwijsentiteit die onder de verantwoordelijkheid van een instellingshoofd is geplaatst.

Een school kan verspreid zijn over meerdere geografische locaties. Een locatie is een gebouw of een geheel van gebouwen die zich op hetzelfde adres bevinden. De vestigingen kunnen verspreid zijn over verscheidene gemeenten en zelfs verscheidene gewesten.

Een school kan meerdere vestigingsplaatsen hebben, maar kan maar één instellingshoofd hebben die alle vestigingen leidt.

Meerdere scholen kunnen gevestigd zijn op hetzelfde adres. In dat geval heeft elke school een apart instellingshoofd.

In het kleuter-, lager en secundair onderwijs bestaan er scholen met gewoon of buitengewoon onderwijs. De buitengewone scholen maken het mogelijk tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van leerlingen die het moeilijk hebben. Die leerlingen, die een lichamelijke handicap of mentale beperking hebben of zware gedragsproblemen of ernstige leerproblemen vertonen, krijgen specifieke ondersteuning.

We onderscheiden vier soorten instellingen:

- > kleuterschool: verstrekt enkel kleuteronderwijs
- > lagere school: verstrekt enkel lager onderwijs
- > basisschool: verstrekt kleuter- en lager onderwijs
- > secundaire school: verstrekt secundair onderwijs

In de Vlaamse Gemeenschap moeten alle nieuwe scholen voor gewoon basisonderwijs die na 1 september 2003 zijn opengegaan zowel kleuter- als lager onderwijs aanbieden.

In het Franstalige buitengewoon onderwijs kunnen de instellingen verschillende combinaties van onderwijsniveaus aanbieden: zowel kleuter, kleuter en lager, lager, lager en secundair als kleuter, lager en secundair.

In het *enseignement de promotion sociale* van de Franse Gemeenschap onderscheiden we 3 types instellingen, i.e. instellingen die enkel opleidingen van het secundair, instellingen die enkel opleidingen van het hoger onderwijs aanbieden en instellingen die beide types opleidingen organiseren. In het volwassenenonderwijs in de Vlaamse Gemeenschap zijn er de centra voor basiseducatie (lager onderwijs tot en met 1ste graad van het secundair onderwijs) en de centra voor volwassenenonderwijs (opleidingen van secundair niveau, beroepsopleidingen en opleidingen tot leerkracht).

Referenties

- > Entreprise publique des Technologies nouvelles de l'Information et de la Communication (ETNIC). *Les statistiques de l'enseignement*. Online: www.etnic.be/index.php?id=statistiques
- > Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Le portail de l'enseignement en Communauté française*. Online: <http://enseignement.be/>
- > Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties*. Online: www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken.

3. HERKOMST-BESTEMMING VAN DE LEERLINGEN

De tabellen van de reeks 6.3 zijn opgesteld op basis van de gegevens van de schoolpopulaties, waarbij de oorsprong (woonplaats) gekruist werd met de bestemming (plaats van schoolgaan) van de leerlingen. Ze tonen het aantal leerlingen per woongewest of woongemeente en per schoolgewest of schoolgemeente.

De gegevens omvatten:

- > het kleuter-, lager en secundair onderwijs (met inbegrip van het deeltijds onderwijs);
- > het Franstalige en het Nederlandstalige onderwijs van de gemeenschappen (Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap);
- > het gewone en het buitengewone onderwijs.

De beschouwde leerlingen zijn:

- > De leerlingen die op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen (zoals aangegeven door de ouders op het ogenblik van de inschrijving), los van de plaats waar ze naar school gaan.
- > De leerlingen die naar een school gaan die gelegen is op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, los van de plaats waar ze wonen. Opgelet: de leerlingen worden geteld **op de vestigingsplaats** van de school en niet op de zetel van de instelling. Een instelling kan verscheidene vestigingen hebben, waarvan er een of meerdere buiten het gewestelijke grondgebied liggen en vice versa⁶.

Zijn niet beschouwen:

- > De leerlingen die onderwijs volgen buiten de gemeenschappen (Europese scholen, internationale of privéscholen).
- > Voor de Vlaamse Gemeenschap, de leerlingen die hoger onderwijs van het type HBO5 Verpleegkunde volgen (het vroegere vierde jaar van het secundair beroepsonderwijs) sinds september 2009. Ze worden beschouwd als onderdeel van het hoger niet-universitair onderwijs.

De tabellen bevatten twee gegevensreeksen:

- > De evolutie sinds 2009-2010 van de verplaatsingen van de leerlingen tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de beide andere gewesten van het land (waarbij een onderscheid wordt gemaakt voor de leerlingen die zich verplaatsen tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en beide provincies Brabant). De tabellen bevatten ofwel de volledige schoolbevolking (gewoon en buitengewoon onderwijs) ofwel de schoolbevolking van het gewoon (deeltijds onderwijs inbegrepen) en het buitengewoon onderwijs apart.
- > De verplaatsingen van de leerlingen tussen de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en tussen die gemeenten en beide andere gewesten van het land (waarbij een onderscheid wordt

▪ ⁶ De cijfers van deze tabellenreeks kunnen dus licht verschillen van de cijfers van de schoolpopulaties (tabellen 6.1), die berekend worden op basis van de effectieven op de vestigingszetel.

gemaakt voor de verplaatsingen van/naar beide provincies Brabant) voor het laatst beschikbare schooljaar.

De tabellen vormen de optelsom van beide gemeenschappen. De tabellen per Gemeenschap worden niet gepubliceerd.

Het volledige adres van elke schoollocatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd systematisch gecontroleerd en indien nodig gecorrigeerd. Op basis van de gecorrigeerde adressen zijn vervolgens de NIS-code en de statistische sector van elke schoollocatie opnieuw bepaald.

Wat de woonplaatsen betreft, bepaalt de Franse Gemeenschap de wettelijke woonplaatsen van de leerlingen. De Vlaamse Gemeenschap voorziet in officiële (wettelijke) en niet-officiële (door de school geregistreerde) woonplaatsen. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van wettelijke woonplaatsen. Als er geen informatie beschikbaar is, wordt gebruik gemaakt van niet-officiële woonplaatsen.

Referenties

- > Entreprise publique des Technologies nouvelles de l'Information et de la Communication (ETNIC). *Les statistiques de l'enseignement*. Online: www.etnic.be/index.php?id=statistiques
- > Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties*. Online: www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken.

4. SCHOOLLOOPBAAN

4.1. VOORSTELLING VAN DE GEGEVENSBRONNEN

4.1.1. Enquête naar de arbeidskrachten (EAK)

De statistieken in tabellen 6.4.1.1, 6.4.6.1 en 6.4.7.1 zijn afkomstig van de Enquête naar de arbeidskrachten (EAK), een driemaandelijksse enquête betreffende de toestand op de arbeidsmarkt van de FOD Economie – Statistics Belgium. De enquête, gemaakt op basis van een representatieve steekproef bij de Belgische huishoudens, heeft als doel de bevolking van 15 jaar en ouder onder te verdelen in drie groepen, i.e. werkende personen, werklozen en niet-actieve personen. Tevens laat de enquête toe statistieken te verkrijgen die elders niet beschikbaar zijn, zoals het onderwijsniveau van de bevolking en het aantal vroegtijdige schoolverlaters, waarover we het hier zullen hebben. De gedetailleerde toelichting bij de Enquête is beschikbaar in de methodologie van het thema “Arbeidsmarkt” (<https://bisa.brussels/themas/arbeidsmarkt>).

Enkele beschouwingen bij de interpretatie van de tabellen:

- > De EAK is een enquête. De cijfers in de tabellen zijn dus schattingen op basis van deze enquête, maar het zijn geen exhaustieve gegevens. Bijgevolg moeten de cijfers niet tot op de eenheid na worden bekeken, maar dient er bij hun interpretatie rekening te worden gehouden met de betrouwbaarheidsintervallen.
- > Met name de schattingen van minder dan 5.000 personen dienen te worden geïnterpreteerd met de vereiste omzichtigheid, volgens de FOD Economie – Statistics Belgium. Ze staan in het rood in de publicatie van Statistics Belgium, gelet op de vrij hoge waarschijnlijkheid van toevallige fouten.

4.1.2. Databanken over diploma's

Tabellen 6.4.2.X zijn opgesteld op basis van diplomadatabanken.

De cijfers over de Nederlandstalige diploma's zijn afkomstig van de Databank Beleidsinformatie Onderwijs en Vorming. Het gaat om de studiegetuigschriften behaald door de leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs georganiseerd en/of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. De getuigschriften voor leerlingen uit het type 5-onderwijs zijn niet opgenomen in de databank.

De cijfers over de Franstalige diploma's zijn afkomstig uit twee databanken: EvalExt voor het CEB (Certificat d'étude de base) en TESS voor het CESS (Certificat d'Enseignement Secondaire), het CE (Certificat d'études secondaires) en het CQ6 (Certificat de qualification).

4.1.3. Databanken over het aantal leerlingen (schoolbevolking)

De tabellen 6.4.3.X (zittenblijven) en 6.4.4.X (school achterstand) zijn opgesteld op basis van de gegevens over het aantal leerlingen die regelmatig ingeschreven zijn in een school georganiseerd en/of gesubsidieerd door de Gemeenschappen (Frans, Vlaams), volgens de woonplaats of de plaats van

schoolgaan van de leerlingen. De gegevens omvatten het gewoon lager en secundair onderwijs (zonder het deeltijds onderwijs).

De beschouwde leerlingen zijn:

- > De leerlingen die op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen (zoals aangegeven door de ouders op het ogenblik van de inschrijving), los van de plaats waar ze naar school gaan.
- > De leerlingen die naar een school gaan die gelegen is op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, los van de plaats waar ze wonen. Opgelet: de leerlingen worden geteld **op de vestigingsplaats** van de school en niet op de zetel van de instelling. Een instelling kan verscheidene vestigingen hebben, waarvan er een of meerdere buiten het gewestelijke grondgebied liggen en vice versa⁷.

4.1.4. Databanken over problematische afwezigheid

Vanaf de eerste halve dag ongewettigde afwezigheid melden de scholen uit het Nederlandstalige onderwijs de afwezigheid via het **DISCIMUS-systeem**, een AGODI-databank. Voor elke leerling zijn dus heel precies zowel het aantal halve dagen ongewettigde afwezigheid als de datum van de afwezigheid bekend. De leerlingen worden geteld op 1 februari, maar de gegevens hebben betrekking op het totale aantal halve dagen ongewettigde afwezigheid van de leerlingen over het volledige schooljaar. Er wordt alleen rekening gehouden met leerplichtige leerlingen (op basis van hun geboortjaar).

Leerlingen die 30 halve dagen ongewettigd afwezig zijn, worden beschouwd als spijbelaars: leerlingen die op problematische manier afwezig zijn. Vanaf de eerste ongewettigde afwezigheid neemt de school echter contact op met de leerlingen en de ouders of voogd om na te gaan wat de oorzaak is en om een oplossing te zoeken. Het CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) wordt ingeschakeld vanaf 5 halve dagen ongewettigde afwezigheid. Het DISCIMUS-systeem is van kracht sinds 2013-2014.

Zodra een minderjarige tijdens een schooljaar 9 halve dagen zonder geldige reden afwezig is, zijn de Franstalige scholen verplicht om de SDI (Service du Droit à l'Instruction) hiervan op de hoogte te brengen via een elektronisch formulier. Vanaf dat moment moet de school maandelijks elke nieuwe halve dag ongewettigde afwezigheid rapporteren. De datum van de ongewettigde afwezigheid wordt niet geregistreerd. De meldingen worden verzameld in de **OBSI-databank**. Vanaf de tiende halve dag afwezigheid in het secundair onderwijs en de negende halve dag afwezigheid in het basisonderwijs neemt de SDI contact op met de ouders of voogd van de minderjarige om hen te herinneren aan hun wettelijke verplichtingen. Als het probleem aanhoudt, kan de SDI de mobiele teams inschakelen of een probleemdossier doorverwijzen naar het parket.

Leerlingen die tijdens het schooljaar minder dan 9 halve dagen ongewettigd afwezig zijn, komen niet voor in de OBSI-databank. Om het aantal leerlingen met minder dan 9 halve dagen onterechte afwezigheid te achterhalen, vergelijken we de OBSI-gegevens met de leerlingentelling op 1 februari. Houd er echter rekening mee dat de vermelde onderwijslocatie van leerlingen in de OBSI-databank de school is die de laatste melding heeft gedaan in OBSI. Als de leerling na 1 februari van school is veranderd of als er na een verandering van school geen melding meer is gedaan, zal de onderwijslocatie van de OBSI-

▪ ⁷ De cijfers van deze tabellenreeks kunnen dus licht verschillen van de cijfers van de schoolpopulaties (tabellen 6.1), die berekend worden op basis van de effectieven op de vestigingszetel.

gegevens en de telling verschillen. Hoewel het wellicht om een beperkt aantal leerlingen gaat, is het momenteel niet mogelijk om het onderscheid te maken.

4.2. DIPLOMA'S EN GETUIGSCHRIFTEN

4.2.1. Onderwijsniveau van de bevolking

Het onderwijsniveau van de bevolking is een statistiek die de bevolking indeelt volgens het hoogste behaalde onderwijsniveau. Elk jaar wordt een deel van de Brusselse bevolking ondervraagd in het kader van de EAK. De ondervraagde personen geven meer bepaald antwoord op de vraag wat het hoogste onderwijsniveau is dat ze hebben voltooid en waarvoor ze een diploma hebben behaald. Om het onderwijsniveau van de Brusselse bevolking te kennen worden de kenmerken van de steekproef overgedragen naar de hele Brusselse bevolking. Op die manier verkrijgt men een aantal personen per onderwijsniveau.

De tabel 6.4.1.1 stelt het onderwijsniveau van de Brusselse bevolking voor volgens geslacht en leeftijdscategorie. Er worden drie klassen gebruikt om het onderwijsniveau in te delen. **Een laag onderwijsniveau** betekent dat de betrokken personen geen diploma hebben of hooguit een diploma van het lager middelbaar als hoogste diploma hebben behaald. **Een gemiddeld onderwijsniveau** betekent dat de personen als hoogste diploma een diploma van het hoger middelbaar hebben. Tot slot wordt al wie een diploma van het hoger onderwijs behaalde ingedeeld in de categorie **hoog onderwijsniveau**. De onderwijsniveaus worden gerangschikt volgens de ISCED-norm 1997 (International Standard Classification of Education): het lage onderwijsniveau omvat de ISCED-klassen van 0 tot 3, het gemiddeld onderwijsniveau komt overeen met de ISCED-klasse 4 en het hoge onderwijsniveau met de ISCED-klassen van 5 en meer.

De cijfers betreffende het onderwijsniveau van de bevolking worden en zullen om de vijf jaar gepubliceerd worden. De gegevensbron is een steekproef die, als gevolg van zijn aard, een zekere variabiliteit van de gegevens van het ene tot het andere jaar met zich meebrengt. Er bestaat dus een foutenmarge in verband met de behaalde cijfers. Deze foutenmarge is des te groter daar de Brusselse bevolking, in de tabel 6.4.1.1, wordt opgesplitst in verschillende categorieën (volgens geslacht en leeftijdscategorie). Een periode van vijf jaar heeft als doel de aandacht te vestigen op de ontwikkelingen die niet toerekenbaar zijn aan alleen maar de variatie die inherent is aan de gegevensbron.

Terwijl een uitbreiding van het aantal categorieën leidt tot een grotere foutenmarge op de waarden, wordt die foutenmarge kleiner als de omvang van de steekproef groter wordt. Om die reden worden de waarden van elk gepubliceerd jaar berekend op basis van een gemiddelde van de resultaten van drie opeenvolgende jaren, waarbij het aangekondigde jaar het middelste jaar is. De cijfers van het jaar 2020 zijn dus gebaseerd op de resultaten van de jaren 2019, 2020 en 2021.

De foutenmarge op elke waarde wordt gegeven door het betrouwbaarheidsinterval. Deze betrouwbaarheidsinterval bestaat uit een boven- en ondergrens rondom de waarde die bij aanvang van de steekproef werd berekend. Er is 95% kans dat de waarden die men poogt te ramen in deze betrouwbaarheidsinterval liggen. De betrouwbaarheidsintervallen van de waarden voor het jaar 2015 zijn opgenomen in de tabel 1 hieronder. Ze werden berekend op basis van de resultaten van het jaar 2020.

TABEL: BETROUWBAARHEIDSINTERVALLEN BEREKEND VOOR DE WAARDEN VOOR HET ONDERWIJSNIVEAU VAN DE BEVOLKING VOOR HET JAAR 2020

		Jaar 2020					
		Laag		Gemiddeld		Hoog	
		B.I. laag*	B.I. hoog	B.I. laag	B.I. hoog	B.I. laag	B.I. hoog
Mannen	15-24 jaar	36.384	40.095	23.132	27.110	6.687	10.148
	25-49 jaar	53.225	61.964	55.782	65.160	114.750	125.694
	50-64 jaar	31.055	37.352	22.673	28.829	36.454	43.174
	64 jaar en +	23.740	28.163	11.935	15.753	21.478	26.203
	Totaal	149.870	162.110	118.995	131.378	185.240	199.347
Vrouwen	15-24 jaar	32.462	36.843	23.303	28.366	8.792	13.262
	25-49 jaar	49.935	59.039	47.990	57.332	126.330	137.456
	50-64 jaar	32.240	39.027	19.351	25.429	37.550	44.930
	64 jaar en +	39.620	44.792	20.028	24.768	21.274	26.439
	Totaal	160.270	173.687	116.776	129.790	200.455	215.579
Totaal	15-24 jaar	69.926	75.859	47.535	54.376	16.172	22.717
	25-49 jaar	105.066	119.097	106.187	120.076	243.434	260.795
	50-64 jaar	64.755	74.919	43.620	52.662	75.427	86.681
	64 jaar en +	64.414	71.901	33.039	39.444	43.843	51.551
	Totaal	312.699	333.238	238.989	257.951	388.469	412.152

*B.I. laag = ondergrens van het betrouwbaarheidsinterval; B.I. hoog = bovengrens van het betrouwbaarheidsinterval.

4.2.2. Studietoetsen van het verplichte onderwijs

De gegevens over de diploma's en getuigschriften van het verplichte onderwijs zijn afkomstig van de Franse en de Vlaamse Gemeenschap (zie hierboven). De gegevens zijn beschikbaar naar de woonplaats en de school van de leerlingen.

Lager onderwijs

Leerlingen die het zesde leerjaar van het gewoon basisonderwijs met succes voltooien, ontvangen een getuigschrift: het C.E.B. (Certificat d'études de base) in het Franstalige onderwijs en het getuigschrift basisonderwijs in het Nederlandstalige onderwijs. Voor het C.E.B. wordt een externe test afgelegd, terwijl het getuigschrift basisonderwijs wordt uitgereikt door de klassenraad. Het C.E.B. en het getuigschrift basisonderwijs kunnen ook in het secundair onderwijs worden uitgereikt aan leerlingen die nog niet in het bezit zijn van het getuigschrift (ten laatste na voltooiing van de eerste graad).

In het Franstalige onderwijs is het C.E.B. een verplichte test voor:

- > Alle leerlingen van het 6de jaar basisonderwijs
- > Alle middelbare scholieren van de 1ste graad die geen C.E.B. hebben
- > Leerlingen die thuisonderwijs krijgen en de leeftijd van 12 jaar hebben bereikt op 31 augustus van het kalenderjaar van de test.

De C.E.B.-test kan ook worden afgelegd door elke minderjarige die 11 jaar of ouder is op 31 december van het kalenderjaar waarin de test wordt afgelegd (als de ouders dat beslissen), en door leerlingen in het basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs (opleidingsvorm 2 en 3) bij besluit van de klassenraad.

In 2019-2020 heeft de regering van de Franse Gemeenschap, in de context van COVID, besloten om externe certificeringstests te annuleren. Hij gaf de bevoegdheid voor de toekenning van het C.E.B., hetzij aan de schooljury voor leerlingen van het 6de basisonderwijs, hetzij aan de klassenraad voor leerlingen van het 1ste gedifferentieerd niveau en het buitengewoon onderwijs. Het C.E.B. dat in het basisonderwijs wordt uitgereikt, wordt op de gebruikelijke, uitputtende manier verzameld, in tegenstelling tot het C.E.B. aangeboden in het secundair en gespecialiseerd onderwijs. Deze laatste werden niet verzameld door de DSEE (Direction des standards éducatifs et des évaluations), maar door een niet-uitputtende verzameling beheerd door de ETNIC. De cijfers van C.E.B. gepresenteerd voor de Franse Gemeenschap presenteert daarom het minimum aantal C.E.B.'s. dat in het schooljaar 2019-2020 is uitgereikt, wetende dat de cijfers voor de C.E.B. in het buitengewoon onderwijs zijn voor 2019-2020 niet behaald.

Secundair onderwijs

De volgende getuigschriften worden toegekend na voltooiing van het Franstalige secundair onderwijs:

- > Het C.E.S.S. (Certificat d'enseignement secondaire supérieur), dat wordt uitgereikt na voltooiing van het zesde jaar algemeen, technisch en kunstonderwijs en na voltooiing van bepaalde zevende jaren middelbaar beroepsonderwijs. Hiervoor moet een externe test worden afgelegd.
- > Het C.E. (Certificat d'études secondaires), dat wordt uitgereikt na voltooiing van het zesde jaar beroepsonderwijs.
- > Het C.Q. (Certificat de qualification), dat wordt uitgereikt na voltooiing van het zesde jaar kwalificerend secundair technisch en kunstonderwijs of het zevende jaar beroepsonderwijs.
- > Leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs (opleidingsvorm 3 en 4) hebben eveneens toegang tot het C.E.S.S. en/of het C.Q.
- > Leerlingen uit het duaal onderwijs hebben toegang tot dezelfde diploma's als leerlingen uit het kwalificerend technisch onderwijs en het beroepsonderwijs.

De volgende getuigschriften worden toegekend na voltooiing van het Nederlandstalige secundair onderwijs:

- > Het Diploma secundair onderwijs, dat wordt uitgereikt na afronding van het laatste jaar van de 3de graad. In het algemeen onderwijs, het technisch en het kunstonderwijs gaat het om het tweede jaar van de 3de graad (zesde jaar). In het beroepsonderwijs gaat het om het 3de jaar van de 3de graad (zevende jaar).
- > Het Getuigschrift secundair onderwijs, dat wordt uitgereikt op het einde van het 2de jaar van de 3de graad (zesde jaar) in het beroepsonderwijs.
- > Leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 4 hebben toegang tot dezelfde kwalificaties als leerlingen in het gewoon secundair onderwijs.
- > Leerlingen uit het duaal onderwijs hebben toegang tot dezelfde diploma's als leerlingen uit het beroepsonderwijs.

De gegevens hebben alleen betrekking op leerlingen die hun C.E.S.S./diploma secundair onderwijs hebben behaald.

4.3. SCHOOLLOOPBAAN

4.3.1. Zittenblijven

Een leerling wordt beschouwd als een 'zittenblijver' wanneer hij zich voor twee opeenvolgende schooljaren in hetzelfde studiejaar inschrijft. Het zittenblijven wordt gemeten voor het lopende schooljaar in vergelijking met het voorgaande schooljaar. Opmerking voor het Nederlandstalige onderwijs: een "zittenblijver" is een leerling die op 1 februari van het lopende schooljaar in hetzelfde studiejaar is ingeschreven als op 1 februari van het vorige schooljaar.

Het zittenblijven wordt alleen gemeten voor het gewoon lager onderwijs en het gewoon secundair onderwijs met volledig leerplan. Leerlingen in het buitengewoon onderwijs, het alternerend onderwijs en het onderwijs voor sociale promotie (volwassenenonderwijs) worden niet in aanmerking genomen. Leerlingen zonder indicatie voor het voorgaande schooljaar, zoals bijvoorbeeld leerlingen afkomstig uit het Franstalig onderwijs, het thuisonderwijs, het buitengewoon onderwijs of het onderwijs met actieve pedagogie, worden als ontbrekend beschouwd. Naargelang van de gemeenschap gelden bijzonderheden met betrekking tot de leerlingen die niet in aanmerking worden genomen:

- > In het Franstalig gewoon secundair onderwijs worden de leerlingen van een zevende jaar of de vierde graad niet meegeteld.
- > In het Nederlandstalig gewoon lager en secundair onderwijs worden leerlingen van scholen met actieve pedagogie (Freinet, enz.) niet meegerekend. Specifiek voor het secundair onderwijs worden leerlingen die zijn ingeschreven in de opvangklassen, het modulair onderwijs, het 3e jaar van de 3e graad en het secundair-na-secundair onderwijs niet in aanmerking genomen.

Verschuilde punten van de reglementering over het zittenblijven hebben een grote invloed op de statistieken van het zittenblijven. Ze zijn specifiek voor elke gemeenschap. Zo geldt het volgende:

- > In de Franse Gemeenschap, in het zesde jaar van het lager onderwijs, gaan de leerlingen die 13 jaar zijn of al een jaar in het lager onderwijs hebben overgedaan, rechtstreeks naar het secundair, behoudens uitzondering, met of zonder diploma lager onderwijs.
- > In het Franstalig secundair onderwijs worden leerlingen die van een gedifferentieerd eerste jaar (1D/1B) overstappen naar een gemeenschappelijk eerste jaar (1C) sinds 2005-2006 niet meer als zittenblijvers beschouwd. Leerlingen die overstappen van een gedifferentieerd tweede jaar (2D) naar een gemeenschappelijk tweede jaar worden sinds 2009-2010 niet meer geteld als zittenblijvers. In 2014-2015 is de automatische bevordering van 1C naar 2C afgekondigd. In 2015-2016 wordt het eerste extra jaar (1S) afgeschaft - behoudens uitzondering -, evenals de mogelijkheid van een extra jaar (2S) aan het einde van het tweede gemeenschappelijke jaar (2C). In 2016-2017 volledige afschaffing van het eerste extra jaar (1S).
- > In de Vlaamse Gemeenschap beslist in het basisonderwijs de school of de leerling overgaat naar het volgende studiejaar of het jaar moet overdoen. In ieder geval kan een leerling van 15 jaar oud niet meer worden ingeschreven in het lager onderwijs. De overgang van het lager naar het secundair onderwijs kan plaatsvinden zonder dat de leerling zijn getuigschrift heeft behaald.

- 1.1.1 In het Nederlandstalig secundair onderwijs beslist de klassenraad of de leerling overgaat naar het volgende studiejaar of het jaar moet overdoen. De leerling krijgt een A-attest (overgang zonder beperkingen naar het volgende studiejaar), een B-attest (overgang met beperkingen naar het volgende studiejaar) of een C-attest (zittenblijven). In het eerste jaar van de eerste graad wordt het B-attest vervangen door een A-attest met beperkingen. Behoudens uitzondering doet de betrokken leerling zijn jaar niet over. Met een gunstig attest kan een leerling in hetzelfde studiejaar overstappen van een B-stroom naar een A-stroom of van een beroepsrichting naar een technische of algemene richting: in dat geval wordt de leerling niet beschouwd als een zittenblijver.

4.3.2. Schoolachterstand

Schoolse achterstand meet het aantal leerjaren vertraging dat een leerling oploopt ten opzichte van het leerjaar waarin hij zou zitten bij een normale schoolloopbaan, en meet niet de leerachterstand. Een kind is “op leeftijd” als hij in het leerjaar zit dat overeenkomt met het leerjaar waarin hij zou zitten in een normale schoolloopbaan. Een kind “met voorsprong” zit in een hoger leerjaar dan het leerjaar waarin hij zou zitten in een normale schoolloopbaan. Een kind “met achterstand” zit in een lager leerjaar dan het leerjaar waarin hij zou zitten in een normale schoolloopbaan.

Verschillende factoren kunnen aanleiding geven tot een vertraging op school (ziekte, gebrek aan taalvaardigheid, leerproblemen, buitenlandse kinderen die in de loop van het jaar in het land aankomen, tijdelijke moeilijkheden, enz.). Het hebben van een lichte studievertraging betekent niet noodzakelijk dat het kind de school niet met succes afmaakt. Het kan een ongeluk zijn of zelfs een strategie om een student te helpen. Maar een achterstand vergroot wel het risico om geen diploma hoger secundair onderwijs te behalen (Visée-Leporcq, 2011).

4.3.3. Schoolverzuim

Er wordt gesproken van **schoolverzuim** wanneer een leerling zonder geldige reden niet voldoet aan de leerplicht (ministerie van de Franse Gemeenschap, 2014; Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming, 2017). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen passief schoolverzuim, waarbij leerlingen hun interesse in het onderwijs verliezen, maar zonder te spijbelen of vroegtijdig af te haken, en actief schoolverzuim, waarbij leerlingen wel spijbelen en/of vroegtijdig afhaken.

Het passieve schoolverzuim wordt niet rechtstreeks gemeten door statistieken.

Actief schoolverzuim kan verschillende vormen aannemen: relatief verzuil of problematisch afwezigheid, absoluut verzuim en vroegtijdig schoolverlaten.

- > We praten over **problematisch afwezigheid** wanneer een leerplichtige leerling wel is ingeschreven op een school, maar de lessen niet bijwoont zonder dat daar een geldige reden voor is.
- > Er is sprake van **absoluut verzuim** als een leerplichtige jongere leeftijd niet is ingeschreven op een school. Er zijn momenteel geen betrouwbare statistieken over absoluut verzuim.
- > We spreken van **vroegtijdige schoolverlaters** bij jongeren die niet leerplichtig zijn, maar geen kwalificaties hebben niet op een school zijn ingeschreven. Als die jongeren geen onderwijs of opleiding volgen en niet werken, vallen ze in de categorie **NEET** (Not in Education, Employment or Training).

Problematisch afwezigheid

Er is sprake van problematisch als een leerplichtige leerling⁸ is ingeschreven op een school, maar de lessen niet bijwoont zonder dat daar een geldige reden voor is. De oorzaken van problematisch afwezigheid kunnen sociaal of emotioneel zijn, maar het kan ook gaan om 'luxeverzuim', voor vakantie of familiebezoek.

De problematische afwezigheid wordt gemeten aan de hand van het aantal halve dagen ongewettigde afwezigheid. Op school wordt de aanwezigheid per halve dag gecontroleerd. De schooldirecties zijn verplicht om alle ongewettigde afwezigheden te melden (zie presentatie databanken hieronder). Er worden twee drempels gebruikt om een problematische afwezigheid te definiëren: 9 halve dagen ongewettigde afwezigheid (zoals gedefinieerd door de Franse Gemeenschap⁹) en 30 halve dagen ongewettigde afwezigheid (zoals gedefinieerd door de Vlaamse Gemeenschap).

Het gebruik van de drempel van 30 halve dagen heeft het voordeel dat occasioneel spijbelen en "luxeverzuim" (bijvoorbeeld net voor een schoolvakantie) het schoolverzuimcijfer niet vertekenen. Door de drempel van 9 halve dagen te gebruiken kan spijbelgedrag vroegtijdig worden vastgesteld.

Vroegtijdige schoolverlaters

Deze indicator is gebaseerd op de gegevens met betrekking tot de hoogste diploma's die werden behaald, afkomstig van de Enquête naar de arbeidskrachten.

De definitie die in die indicator gebruikt wordt, is de volgende: aandeel (%) van de 18- tot 24-jarige bevolking dat het lager secundair onderwijs succesvol beëindigd heeft en geen enkele vorm van opleiding of vorming meer volgt. Die personen hebben geen diploma hoger secundair behaald. Leerlingen die maximaal over een getuigschrift lager onderwijs beschikken of die het diploma/getuigschrift van de derde graad secundair onderwijs niet behaalden (maar bijvoorbeeld wel over een getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs beschikken), worden ook als vroegtijdige schoolverlaters beschouwd.

NEET

De gegevens zijn gebaseerd op de Enquête naar de arbeidskrachten (EAK). Dit is het percentage jongeren tussen 15 en 29 jaar dat niet werkt en geen onderwijs of opleiding volgt.

---

⁸ De leerplicht vangt aan met het schooljaar dat aanvangt in het kalenderjaar waarin het kind de leeftijd van 5 jaar bereikt en eindigt aan het einde van het schooljaar van het kalenderjaar waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt. Vóór het schooljaar 2020-2021 begon de leerplicht op 6-jarige leeftijd. Om de leerplicht te berekenen, wordt het geboortjaar van de leerling afgetrokken van het eerste jaar van het lopende schooljaar.

⁹ Officieel beschouwt de Franse Gemeenschap een afwezigheid als problematisch vanaf 9 halve dagen ongerechtvaardigde afwezigheid in het basisonderwijs en 10 halve dagen in het secundair onderwijs. Om technische redenen viel de keuze op 9 halve dagen ongerechtvaardigde afwezigheid om een afwezigheid als problematisch te beschouwen, ongeacht het opleidingsniveau.

Referenties

- > FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Algemene Directie Statistiek en Economische informatie. *Enquête naar de arbeidskrachten*. Online:
http://statbel.fgov.be/fr/statistiques/collecte_donnees/enquetes/eft/
- > Visée – Leporcq, D. (2011). Décrochage scolaire et pauvreté. Bruxelles : ATD Quart Monde, collection 'Connaissance et Engagement : Analyses et études'. Cité dans : Observatoire de la Santé et du Social de Bruxelles-Capitale (2020). Baromètre social 2020. Bruxelles : Commission communautaire commune.

5. ONDERWIJSPERSONEEL

5.1. GEÏNVENTARISEERDE GEGEVENS

De benaming “onderwijspersoneel” omvat, naast het personeel van de schoolinstellingen, ook het personeel dat diensten verstrekt bij de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en de internaten. De gegevens van de Gemeenschappen omvatten al het personeel dat deels of geheel wordt gefinancierd door de Gemeenschappen. De gegevens hebben betrekking op het personeel in het kleuteronderwijs, lager en secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zowel van het gewone als van het buitengewone type, georganiseerd of gesubsidieerd door de Gemeenschappen. Januari is de referentiemaand voor het tellen van het onderwijspersoneel (1 januari van het schooljaar in kwestie).

Een deel van het personeel dat in de onderwijssector werkt, is niet opgenomen in de statistieken van de Gemeenschappen, inclusief voor het basis- en het secundair onderwijs. Het betreft enerzijds personeel dat werkt in het onderwijs dat niet georganiseerd of niet gesubsidieerd wordt door de Gemeenschappen (bv. privéscholen en/of internationale scholen), en anderzijds personeelsleden van het gesubsidieerde onderwijs die niet gefinancierd worden door de Gemeenschappen (bv. door de inrichtende machten met eigen middelen gefinancierd).

Hoewel ze niet exhaustief zijn, bieden de gegevens van de sociale zekerheid (RSZ) op de werkplaats (gemeente) de mogelijkheid om dit gebrek aan informatie gedeeltelijk te ondervangen, door een beknopt overzicht te geven van al het onderwijspersoneel per werkpost en per geslacht. De personeelsaantallen van de RSZ zijn aanzienlijk hoger dan die van de Gemeenschappen. Zo blijkt dat veel voor de schoolbegeleiding vereiste functies met eigen middelen worden gefinancierd door de inrichtende machten van het vrije onderwijs of het gesubsidieerde officiële onderwijs (de gemeenten), maar ook door andere niet-gesubsidieerde entiteiten, zoals de internationale scholen. In het gesubsidieerde onderwijs gaat het in principe om functies met betrekking tot toezicht, opvang of buitenschoolse opvang. Bovendien blijkt dat in het gemeentelijk onderwijs de gespecialiseerde taalleerkrachten soms door de gemeente worden betaald. Deze gegevens zijn geregistreerd op 31 december van het schooljaar in kwestie.

Het onderwijspersoneel wordt voorgesteld in termen van opdrachten (VTE) en niet in termen van personen, aangezien een opdracht verdeeld kan zijn over verscheidene onderwijsniveaus, diverse werkplekken, ... Zo worden dubbeltellingen vermeden. De geografische locatie van de personeelsleden komt overeen met de plaats van de schoolinstelling waar ze werken.

Behalve voor tabel 6.5.1.1 zijn de statistieken van het onderwijspersoneel uitsluitend berekend op basis van de gegevens van de Gemeenschappen.

5.2. SOORT PERSONEEL EN TERBESCHIKKINGSTELLING

Het personeel in functie bij een schoolinstelling verschilt van het personeel dat onder het stelsel terbeschikkingstelling valt. Deze laatste groep omvat:

- > vervroegd gepensioneerden,
- > ziektes, arbeidsongevallen en zwangerschapsverloven,

- > ontstentenis van betrekking en opdrachtverlies,
- > opdrachten,
- > verminderde prestaties,
- > “andere afwezigheden” zoals vakbondsverloven, omstandigheidsverloven, verloven voor orgaandonatie

In geval van vervanging verstrekt de Vlaamse Gemeenschap gegevens over de vervangen leerkracht en niet over de vervanger. In de Franse Gemeenschap is informatie voorhanden over de vervanger en niet over de vervangen leerkracht. De statistieken op basis van de gegevens van de Gemeenschappen houden enkel rekening met het personeel in functie.

Het onderwijspersoneel is verdeeld over:

- > het onderwijzend personeel,
- > het bestuurspersoneel,
- > de andere personeelscategorieën die omvatten:
  - > het administratief personeel,
  - > het personeel pedagogische begeleiding,
  - > het paramedisch personeel en het opvoedend hulppersoneel,
  - > het werkliedenpersoneel,
  - > het CLB-personeel,
  - > het inspectiepersoneel,
  - > het personeel van de internaten.

5.3. KENMERKEN VAN HET ONDERWIJZEND PERSENEEL (TABELLEN 6.5.2.1 TOT 6.5.2.15)

De statistieken in tabellen 6.5.2.X houden enkel rekening met het onderwijzend personeel.

De statistieken van het onderwijzend personeel zijn gebaseerd op 10 variabelen:

- > De gemeenschap (tabel 6.5.2.1)
- > Het soort onderwijs (tabel 6.5.2.2)
- > De woon-werkverplaatsingen (tabel 6.5.2.3 tot 6.5.2.6)
- > Het geslacht (tabel 6.5.2.7)
- > Het statuut (tabel 6.5.2.8)
- > Het bezit van een pedagogisch diploma (tabel 6.5.2.9)
- > De anciënniteit (tabel 6.5.2.10)

- > De leeftijd (tabel 6.5.2.11 tot 6.5.2.13)
- > Het onderwijsniveau en -type (6.5.2.14)
- > De functie (tabel 6.5.2.15), gegroepeerd in functiegroepen voor het secundair
  - Kleuteronderwijzers (met inbegrip van leerkrachten psychomotoriek)
  - Overige leerkrachten (kleuteronderwijs)
  - Basisonderwijzers (met inbegrip van leerkrachten psychomotoriek)
  - Leerkrachten zedenleer of godsdienst
  - Leerkrachten tweede taal
  - Overige leerkrachten (lager onderwijs)
  - Leerkrachten secundair in
    - o Land- en tuinbouw
    - o Kunsten (muziek, architectuur, podiumkunsten, schilderen...)
    - o Toegepaste kunsten (mode, decoratie, juwelen, bloemenkunst...)
    - o Warm en koud
    - o Handel
    - o Bouw (met inbegrip van houtbewerking)
    - o Geschiedenis en kunstgeschiedenis
    - o Horeca-toerisme
    - o Computer en kantoor
    - o Klassieke talen (Latijn en oud-Grieks)
    - o Moderne talen (Frans, Nederlands, Engels...)
    - o Logistiek en veiligheid
    - o Mechaniek en elektriciteit
    - o Filosofie en godsdienst
    - o Wetenschappen en toegepaste wetenschappen
    - o Economische en managementwetenschappen
    - o Sociale en menswetenschappen (rechten, pedagogie, psychologie ...)
    - o Personenzorg (verpleegkunde, kinderverzorging...)
    - o Lichaamsverzorging (haarzorg, bio-esthetiek...)
    - o Sport
    - o Nautische technieken
    - o Supervisie (afdelingsleider, CEFA-begeleider, ...)
    - o Onbekend (leerkracht algemene vakken, technische vakken...).

Een gedetailleerde tabel van de links tussen functies van het secundair - functiegroepen is op aanvraag te bekomen via e-mail op bisa@perspective.brussels.

Referenties

- > Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Le portail de l'enseignement en Communauté française*. Online: <http://enseignement.be/>
- > Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties*. Online: www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken.

